

Boverkets rapport Från arbetsverktyg till tjänster till nytta för fler
Remiss från Miljödepartementet
Remisstid 31 mars 2004

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Remissen besvaras med vad föredragande borgarråd anför i
promemorian.

Föredragande borgarrådet Kersti Py Börjeson anför följande.

Ärendet

Miljödepartementet har remitterat Boverkets rapport *Från arbetsverktyg till tjänster till nytta för fler*.

Boverket har utrett användningen av digitalt lagrad information och informationsteknik i samhällsplanerings-, bygg- och fastighetsförvaltningssektorn. Utredningen är en avrapportering av uppdraget som gavs Boverket i regleringsbrevet för 2003.

Boverket fokuserar i sin rapport på användandet av GIS-verktyg och databaser i fysisk planering och miljömålsövervakning, men även informationsanvändning i bygg- och förvaltningsprocessen.

Utredningen tydliggör att arbetet med att använda GIS och digital information i fysisk planering är vanligt och har stor omfattning i olika applikationer i landets kommuner. Utvecklingen av ett sammanhållet nationellt planerings-GIS skulle behöva drivas starkare än i dag.

Utredningen finns att läsa på Boverkets hemsida <http://www.boverket.se/cgi-bin2/release.cgi?page=70&lang=sv>.

Remisstiden var ursprungligen satt till den 19 mars, men Stockholms stad har fått förlängd remisstid till 31 mars.

Remisser

Ärendet har inom staden remitterats till stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret. Stockholms Stadshus AB har skickat rapporten på underhandsremiss till Svenska Bostäder, Familjebostäder och Stockholmshem.

Stadsbyggnadsnämnden anser att arbetet med standardiseringar för att lagra och utbyta digital information mellan de tre processerna planering, bygg och förvaltning är ett viktigt arbete. En samverkan inom området bör ske, där man tar tillvara på det arbete som är påbörjat och etablerat, t.ex. genom SIS. Inom SIS (Swedish Standards Institute) finns metoder och kunskap för att driva på ett standardiseringsarbete inom det området Boverket nämner. Boverkets särskilda kompetens skulle vara ett värdefullt bidrag i det arbetet.

Boverket föreslår att ett särskilt forum/kansli tillsätts under en begränsad tid med särskilda resurser för att utveckla kompetens och standard för att t.ex. stimulera kommunerna att delta i utvecklingsprojekt. Nämnden tar inte ställning till i vilken form utvecklingsarbetet sker, men konstaterar att ett särskilt kansli kan vara en möjlig väg att formalisera arbetet med att driva utvecklingen vidare och komma fram till standardiseringar.

Nämnden menar vidare att standardiseringarna bör utgå från databaser med programneutralt lagrad information, och inte genom att alla använder samma programvara. Informationen kan sedan antingen utbytas mellan system och/eller göras tillgänglig via internetbaserade tjänster med specificerade web-gränssnitt.

Nämnden konstaterar att processerna kring planering, byggande och förvaltning har skilda behov av information och har olika lösningar och rutiner för att fylla det behovet. För att kunna dra riktiga slutsatser bör en utredning ta fram vilka data som behöver utbytas mellan processerna. I rapporten berörs inte närmare vilken information som behöver hanteras mellan de skilda aktörerna, varför det kan vara en möjlig väg att gå vidare.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden menar att det finns ett behov av ett smidigt fungerande system för utbyte av digital information i arbetet med planprocessen och miljömålsarbetet och ställer sig därför positiv till de av Boverket föreslagna åtgärderna. Boverkets initiativ med en ansvarig myndighet kan föra utvecklingen framåt från utredning till handling. Genomförandet av Boverkets förslag skulle, för miljöförvaltningens del, kunna innebära förbättrade möjligheter till samverkan, förkortade handläggningstider, en ökad kvalitet m.m. Det är dock viktigt att kommunen själv också vidtar åtgärder för att driva arbetet framåt.

Gatu- och fastighetsnämnden påpekar att Stockholms stad i många år arbetat med dessa frågor, och en speciell GIS-samordningsgrupp har tillskapats för att utforma riktlinjer och policies för hur geografisk information skall hanteras. Hela detta arbete har gått ut på att tillgängliggöra information genom att standardisera hur information skall lagras och utbytas mellan stadens olika förvaltningar och bolag. Målsättningen är att den geografiska informationen skall vara lagrad i databaser som är programneutrala och verksamheterna själva kan välja programvaror som passar dem. Någon standardisering genom att alla skall använda samma programvara anser man inte praktiskt möjligt.

Nämnden avstyrker Boverkets förslag om att inrätta ett särskilt forum/kansli för att utveckla kompetens och standard. Man delar dock uppfattningen att området behöver standardiseras i mycket högre grad och att Boverket måste ha tillräckliga resurser för att kunna ansvara för att nödvändigt standardiseringsarbete kommer till stånd. Nämnden anser emellertid att det är bättre att Boverket ställer dessa resurser till förfogande i arbetet som bedrivs i de standardiseringsorgan som redan finns t.ex. inom SIS.

Vad gäller byggsektorn påpekar nämnden att det inom Stockholms stad pågår ett arbete med att se över planprocessen där stadsbyggnadskontoret skall bygga en e-tjänst enligt SOA (Service Orienterad Arkitektur). Stadsbyggnadskontoret bygger även en e-tjänst för att söka bygglov enligt samma princip. Nämnden anser därför inte att man skall utveckla ett gemensamt system utan att man via branschorgan och standardiseringsorgan kommer överens om regler för hur information skall kunna utbytas och att man arbetar med e-tjänster och SOA.

Nämnden avstyrker vidare förslaget om att utöka direktiven i de pågående regeringsuppdragen så att de även omfattar byggnadstekniska uppgifter om byggnadsbeståndet. Man föreslår istället att direktiven utökas till att sätta unika identiteter på samtliga byggnader och lägenheter oberoende av taxeringsvärde.

Nämnden anser att basala uppgifter som fastighets-, byggnads- och lägenhetsidentifikation är viktigare att införa än att skapa en databas med tekniska detaljuppgifter.

Stockholms Stadshus AB anser att rapporten är en gedigen beskrivning av hur man kan använda och samordna informationsteknik. Det är dock ett väldigt omfattande och tidskrävande arbete att samordna alla system inom och mellan olika företag, myndigheter, förvaltningar etc. Därför är det nödvändigt att först och främst fastslå att det verkligen finns ett behov av samordning innan arbetet inleds. I övrigt instämmer koncernledningen i de synpunkter som framförs i bostadsbolagens remissvar.

Svenska Bostäder arbetar intensivt med att förbättra informationsflödet i planerings-, bygg- och förvaltningsprocessen. Bolaget arbetar enligt en beslutad informationssystemstrategi. Inom detta finns ett antal pågående projekt (Digitalt ritningsarkiv, Fastighetsregister, underhållssystem m.m.) för detta ändamål. Svårigheterna med det förslaget ligger i att samordna alla olika företag, myndigheter, processer och rutiner m.m. Detta är ett väldigt omfattande och tidskrävande arbete. Svenska Bostäder är beredda att delta i arbetet men kan inte av tidsskäl ha någon drivkraft. *Familjebostäder* anser att den redovisade bilden av hur den digitalt lagrade informationen och informationstekniken används i planerings-, bygg- och förvaltningsprocessen och de långsiktiga ekonomiska vinsterna, överensstämmer med bolagets erfarenheter. Redovisade hinder i form av bristande registrering och standardisering är bekanta och föreslagna åtgärder bedöms vara relevanta. Däremot skulle det omedelbara ekonomiska värdet av en ökad användning av digitalt lagrad information och informationsteknik kunna lyftas fram tydligare, i syfte att stimulera en ökad efterfrågan som drivkraft till utveckling och standardisering. Därutöver kan fördelning av ansvar, resurser och finansiering underlättas om den tidiga nyttan av den digitala utvecklingen tydligt kan härledas. I planprocessen är en stor del av informationen offentlig och de flesta aktörerna är offentliga myndigheter. Dessa omständigheter ger vissa förutsättningar att standardisera och samordna information och teknik. I bygg- och förvaltningsprocessen är proportionerna något annorlunda vilket ger andra förutsättningar för utvecklingen. Familjebostäder föreslår därför att en stimulans av tillämpning av befintlig digitalt lagrad information och informationsteknik prioriteras i dessa processer. *Stockholms stadsledningskontoret* instämmer i analysen och förslagen i rapporten. Bolagets erfarenhet är därtill att de nuvarande digitala stöden i form av programvaror inte är särskilt väl anpassade till användarna. Ett enklare och mer intuitivt gränssnitt efterlyses således. För att digital information ska kunna användas under lång tid både i bygg- och förvaltningsskedet fordras också att informationen lagras i dokument som kan vara tillgängliga och läsbara under en fastighets livslängd. Detta skulle i så fall innebära en lösning på de krav på arkivering som idag i praktiken fordrar att en stor mängd digital information måste föras över på papper.

Stadsledningskontoret anser att utredningen till vissa delar är för bristfällig för att de helt och hållet skall kunna ta ställning till förslagen. Det saknas exempelvis ekonomisk konsekvensbeskrivning av införandet av ett landsomfattande digitalt system. Vidare beskriver inte rapporten vilken information som behöver utbytas mellan processerna. På grundval av de uppgifter som finns redovisade ställer stadsledningskontoret sig tveksamt till förslagen, någon standardisering genom att alla skall använda samma programvara anser kontoret inte är praktiskt möjligt.

Stadsledningskontoret anser dock att det finns behov av standardisering av informationsmaterial i planprocessen. Stadsledningskontoret tar dock inte ställning på vilket sätt detta utvecklingsarbete skall ske men välkomnar ett sådant initiativ. Vidare

anser kontoret att det finns behov av att utveckla informationssystem som underlättar för överföring av information mellan varje led i en byggnads livscykel. Särskilt mellan byggandet och förvaltning. I likhet med gatu- och fastighetskontoret anser stadsledningskontoret att man via branschorgan och standardiseringsorgan kan komma överens om regler för hur informationen skall kunna utbytas exempelvis genom e-tjänster och annan teknik.

Mina synpunkter

Jag anser liksom remissinstanserna att arbetet med standardiseringar för att lagra och utbyta digital information mellan de tre processerna planering, bygg och förvaltning är ett viktigt arbete. En samverkan inom området bör ske, där man tar tillvara det arbete som redan är påbörjat och etablerat, t.ex. genom Swedish Standards Institute. Där finns metoder och kunskap för att driva på ett standardiseringsarbete inom det området Boverket nämner. Boverkets särskilda kompetens skulle vara ett värdefullt bidrag i det arbetet, men det är inte säkert att det bästa är att inrätta ett särskilt forum eller kansli för detta arbete. Det bör övervägas om det inte är en lämpligare väg att Boverket ställer resurser till förfogande i det arbete som bedrivs i de standardiseringsorgan som redan finns, t.ex. inom SIS.

Jag instämmer i miljö- och hälsoskyddsnämndens synpunkt att det är viktigt att kommunen själv vidtar åtgärder för att driva arbetet framåt. Detta har också gjorts i Stockholms stad som i många år arbetat med dessa frågor. En speciell GIS-samordningsgrupp har tillskapats för att utforma riktlinjer och policys för hur geografisk information skall hanteras. Arbetet har gått ut på att tillgängliggöra information genom att standardisera hur information skall lagras och utbytas mellan stadens olika förvaltningar och bolag. Målsättningen är att den geografiska informationen skall vara lagrad i databaser som är programneutrala och verksamheterna själva kan välja programvaror som passar dem. Jag instämmer i stadsbyggnadsnämndens och gatu- och fastighetsnämndens synpunkter att detta även fortsättningsvis bör vara riktmärket, dvs. att standardiseringarna bör utgå från databaser med programneutralt lagrad information, och inte genom att alla använder samma programvara.

Att samordna alla system inom och mellan olika företag, myndigheter, förvaltningar etc. är ett mycket omfattande och tidskrävande arbete. Därför är det nödvändigt att först och främst fastslå att det verkligen finns ett behov av samordning, och hur det behovet ser ut. Processerna kring planering, byggande och förvaltning har skilda behov av information och har olika lösningar och rutiner för att fylla det behovet. För att kunna dra riktiga slutsatser bör en utredning ta fram vilka data som behöver utbytas mellan processerna.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Remissen besvaras med vad föredragande borgarråd anför i promemorian.

Stockholm den 17 mars 2004

KERSTI PY BÖRJESON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Sten Nordin* (m) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. i huvudsak godkänna föredragande borgarråds förslag till beslut
2. därutöver anför följande.

Det är naturligtvis viktigt att arbetet med standardiseringar för att lagra och utbyta digital information mellan de tre processerna planering, bygg och förvaltning fortsätter och utvecklas. Det är dessutom angeläget att staden själv kan vidta åtgärder för att arbetet drivs framåt i en snabbare takt.

Boverket ger i sin rapport exempel på flertalet intressanta tillvägagångssätt för att göra information tillgänglig och åtkomlig. Förslaget om att inrätta ett särskilt kansli för att utveckla kompetens och standard ter sig dock obefogat och allt för resurskrävande, vilket också poängteras av gatu- och fastighetskontoret.

Det är för övrigt symptomatiskt att staten ställer nya krav på område efter område medan man alltför ofta undviker att medverka till beslut som skulle underlätta för exempelvis byggandet i Stockholm. Skall statistiken på det området vändas krävs att staten bidrar med mer än nya standardiseringslösningar och tar ansvar för de statliga regler och förordningar som idag försvårar byggandet i huvudstaden.

ÄRENDET

Miljödepartementet har remitterat Boverkets rapport *Från arbetsverktyg till tjänster till nytta för fler* för synpunkter på förslagen eller materialet i rapporten senast den 19 mars 2004.

Boverket har utrett användningen av digitalt lagrad information och informationsteknik i samhällsplanerings-, bygg- och fastighetsförvaltningssektorn. Utredningen är en avrapportering av uppdraget som gavs Boverket i regleringsbrevet för 2000. Boverket fokuserar i sin rapport på användandet av GIS-verktyg och databaser i fysisk planering och miljömålsövervakning, men även informationsanvändning i bygg- och förvaltningsprocessen.

Utredningen tydliggör att arbetet med att använda GIS och digital information i fysisk planering är vanligt och har stor omfattning i olika applikationer i landets kommuner. Utvecklingen av ett sammanhållet nationellt planerings-GIS skulle behöva drivas starkare än i dag.

Utredningen i sin helhet finns att läsa på Boverkets hemsida <http://www.boverket.se/cgi-bin2/release.cgi?page=70&lang=sv>

REMISSER

Ärendet har inom staden remitterats till stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret. Stockholms Stadshus AB har skickat rapporten på underhandsremiss till Svenska Bostäder, Familjebostäder och Stockholmshem.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 19 februari 2004 att som svar på remissen överlämna kontorets tjänstutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av *Lotta Edholm m.fl.* (fp) och *Mats G Nilsson m.fl.* (m), *bilaga*.

Stadsbyggnadskontorets tjänstutlåtande av den 30 januari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Processerna kring planering, byggande och förvaltning har skilda behov av information och har olika lösningar och rutiner för att fylla det behovet. För att kunna dra riktiga slutsatser bör en utredning ta fram vilka data som behöver utbytas mellan processerna. I rapporten berörs inte närmare vilken information som behöver hanteras mellan de skilda aktörerna, varför det kan vara en möjlig väg att gå vidare.

I Boverkets rapport påpekas på flera ställen behov av standardisering inom planering, byggande och förvaltning. Stadsbyggnadskontoret inser värdet av detta och pekar på det etablerade arbetet som sker i SIS regi. Inom Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) finns flera standarder som påverkar de områden som Boverket nämner; ISO-19100 serien standardiserar överföring av landskapsinformation och ISO- IFC för överföring av produktmodeller som kan nyttjas inom fastighetsförvaltning. Inom SIS finns metoder och kunskap för att driva på ett standardiseringsarbete inom det området Boverket nämner. Boverkets särskilda kompetens skulle vara ett värdefullt bidrag i det arbetet.

Boverket föreslår att ett särskilt forum/kansli tillsätts under en begränsad tid med särskilda resurser för att utveckla kompetens och standard för att t.ex. stimulera kommunerna att delta i utvecklingsprojekt. Stadsbyggnadskontoret tar inte ställning till i vilken form utvecklingsarbetet sker, utan konstaterar bara att ett särskilt kansli kan vara en möjlig väg att formalisera arbetet med att driva utvecklingen vidare och komma fram till standardiseringar.

Kontoret menar att standardiseringarna bör utgå från databaser med programneutralt lagrad information, och inte genom att alla använder samma programvara. Informationen kan sedan antingen utbytas mellan system och/eller göras tillgänglig via internetbaserade tjänster med specificerade web-gränssnitt.

Avslutningsvis anser stadsbyggnadskontoret att arbetet med standardiseringar för att lagra och utbyta digital information mellan de tre processerna planering, bygg och förvaltning är ett viktigt arbete. En samverkan inom området bör ske, där man tar tillvara på det arbete som är påbörjat och etablerat, t.ex. genom SIS.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2004 att som svar på remissen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande av den 3 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Den problembild som presenteras i Boverkets utredning, känns alltför väl igen inom det dagliga arbetet såväl inom Miljöförvaltningen som i kontakter med övriga förvaltningar och bolag inom staden, samt med externa aktörer. Boverkets förslag till åtgärder för att bl.a. effektivisera utbytet av digitalt lagrad information mellan olika parter och för en ökad och enklare GIS-användning (Geografiska Informations System), är därför mycket positivt anser Miljöförvaltningen.

Boverkets initiativ med en ansvarig myndighet kan föra utvecklingen framåt från utredning till handling. Genomförandet av Boverkets förslag skulle, för Miljöförvaltningens del, kunna innebära förbättrade möjligheter till samverkan, förkortade handläggningstider, en ökad kvalitet mm. Det är dock viktigt att kommunen själv också vidtar åtgärder för att driva arbetet framåt.

Ett aktuellt exempel inom Miljöförvaltningen på ökad samverkan, utgörs av uppbyggnaden av en webblösning för att tillgängliggöra materialet i ArtArken, en av förvaltningens egna databaser och tillika Stockholms artdataarkiv, till stadens medarbetare samt till andra intressenter. Behovet av lösning på en förenklad kommunikation, som i exemplet med ArtArken, är mycket viktigt, då efterfrågan från ett flertal olika intressenter är stor.

Ett exempel på att försöka förbättra samspelet och överföringen av digitalt material inom Stockholms Stad, är Stadsbyggnadskontorets påbörjade arbete med att utveckla ett system för att effektivisera bygglovsprocessen och kopplingen till planprocessen. Planprocessen inom staden är ett samspel mellan flera förvaltningar och bolag, där arbetet med ett gemensamt It-stöd definitivt skulle underlättas om det fanns givna standarder och färdiga förslag till tekniska (integrerade) lösningar. Idag använder stadens förvaltningar och bolag olika system och programvaror som försvårar samkörning och överföring av digitalt material.

Stadens GIS-portal utgör en gemensam plattform för stadens olika förvaltningar och bolag där utbyte och inhämtning av data kan ske. Syftet med denna portal är att vara en samlingspunkt för arbetet inom GIS/GIT (Geografisk Informations Teknik) inom Stockholms stad. Härifrån skall all relevant information inom området vara tillgänglig.

SGIS är ett samlingsnamn för systemförvaltning av gemensamma servrar, geografiska data/databaser och GIS-applikationer inom Stockholm stad. Digitala geografiska data speglas till SGIS men lagras och ajourförs i sitt originalformat hos ansvariga förvaltningar och bolag. I dagsläget fungerar detta inte. En lösning på detta problem är att tillsätta en GIS-samordnare som arbetar för hela staden och som har ett tydlig mandat och möjlighet till att agera.

Arbetsuppgifter för en GIS-samordnare i Stockholm stad, skulle kunna vara att arbeta med den gemensamma GIS-plattformen för lagring av digitaldata och datautbyte för att underlätta användningen av GIS. En annan viktig uppgift är att klargöra begrepp så att kommunikation och uppbyggnad av en gemensam GIS-plattform underlättas. Här skulle ett centralt organ eller alternativt ett forum för samverkan i dessa frågor, kunna vara behjälpligt. Arbetet med utvecklingsprojekt av denna typ för flera lokala myndigheter inom landet, bör även vara mycket intressant ur kostnadssynpunkt.

För att komma igång med Miljöförvaltningens interna GIS-arbete behövs en investering, utöver det som ryms inom ram. Investeringen behövs för att kunna stämma in i stadens GIS-strategi och underlätta datautbyte med stadens övriga aktörer.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2004 att besvara remissen med kontorets tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av *Sten Nordin*, *Berthold Gustavsson* och *Anna Wersäll* (alla m), *Ulf Fridebäck* och *Martina Lind* (båda fp) och *Mats Rosén* (kd), bilaga.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande av den 26 januari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

I rapporten efterfrågas en större standardisering för att underlätta informationsutbytet mellan aktörerna i planerings-, bygg- och förvaltningsprocesserna då nyttjandet av GIS gör att informationsutbytet blir avsevärt svårare att genomföra.

Stockholms stad har i många år arbetat med dessa frågor och speciellt för GIS har en speciell GIS-samordningsgrupp tillskapats för att utforma riktlinjer och policys för hur geografisk information skall hanteras. Hela detta arbete har gått ut på att tillgängliggöra information genom att standardisera hur information skall lagras och utbytas mellan stadens olika förvaltningar och bolag. Målsättningen är att den geografiska informationen skall vara lagrad i databaser som är programneutrala och verksamheterna själva kan välja programvaror som passar dem. Någon standardisering genom att alla skall använda samma programvara anser kontoret inte är praktiskt möjligt. Denna teknik har tidigare använts då man byggt upp databaser men är inte längre aktuell då modernare teknik finns tillgänglig. Ett sådant synsätt kan också innebära att verksamheter och processer måste anpassa sig till IT-stödet istället för det omvända.

Rapporten anser också att internet skall utnyttjas för att göra information tillgänglig och åtkomlig. Man hänvisar här bl.a. till Statskontorets olika utredningar och rekommendationer kring den s.k. 24-timmarsmyndigheten. Stockholm stad har för ett par år sedan tagit fram en e-strategi som stadens förvaltningar och bolag arbetar efter. För närvarande pågår ett projekt initierat av stadens IT-råd kallat "tjänsteportalen", vars syfte är ta fram en teknisk infrastruktur samt regler och rutiner för hur e-tjänster skall samverka och presenteras via webb. Även här är grundsynen att stadens olika verksamheter själva tar fram sina e-tjänster men att dessa skall kunna samverka till en helhet för medborgare och andra externa intressenter, t.ex. statliga myndigheter, fackbranscher mm. Genom att öppna e-tjänsterna med en Service Orienterad Arkitektur (SOA) och exponera specificerade web-servicegränssnitt kan man åstadkomma internetbaserade tjänster i enlighet med t.ex. Statskontorets intentioner i "24-timmars myndighet". Även här krävs standarder kring vad information står för och hur informations-innehållet skall hanteras.

Boverkets förslag om att inrätta ett särskilt forum/kansli, under en begränsad tid med särskilda resurser, för att utveckla kompetens och standard avstyrkes av gatu- och fastighetskontoret. Kontoret delar dock uppfattningen att området behöver standardiseras i mycket högre grad och att Boverket måste ha tillräckliga resurser för att kunna ansvara för att nödvändigt standardiseringsarbete kommer till stånd. Kontoret anser det är bättre att Boverket ställer dessa resurser till förfogande i arbetet som bedrivs i de standardiseringsorgan som redan finns t.ex. inom SIS (Swedish Standards Institute).

För byggssektorn säger rapporten att det finns behov av standarder, investeringar i teknik och kompetens. Redan idag finns mycket information som är lagrad digitalt. Boverket menar också att det finns klara kopplingar å ena sidan mellan krav i detaljplan, bygglov och bidragsvillkor och å andra sidan i processerna där man kan ha nytta av digitalt lagrad information. För att ge möjligheter till utbyte behöver system utvecklas. Inom Stockholm stad pågår nu ett arbete med att se över planprocessen där Stadsbyggnads-kontoret skall bygga en e-tjänst enligt SOA. Stadsbyggnadskontoret bygger även en e-tjänst för att söka bygglov enligt samma princip.

Gatu- och fastighetskontoret anser därför inte att man skall utveckla ett gemensamt system utan att man via branschorgan och standardiseringsorgan kommer överrens om regler för hur information skall kunna utbytas och att man arbetar med e-tjänster och SOA.

I rapporten beskrivs som ett problem att informationen inte överförs i tillräcklig omfattning mellan varje led i en byggnads livscykel, särskilt mellan byggskedet och förvaltningskedet. Gatu- och fastighetskontoret kan hålla med om detta men anser det också viktigt att belysa vilken information som verkligen behöver hanteras av flera aktörer inom samma process och mellan skilda processer. Det är trots allt behovet vid datautbyte mellan skilda aktörer som behöver standardiseras.

Boverket anser också att statistiken om byggnadsbeståndet i Sverige är bristfällig. Förslaget till lösning av detta problem är att inrätta en särskild databas över bostadsbeståndets utförande och samtidigt ta med teknisk basinformation om bostadsbeståndet.

Inom Stockholm stad genomfördes för några år sedan en förstudie i avsikt att upprätta ett gemensamt byggnadsregister för förvaltningar och bolag i staden. Detta register skulle förses med information från alla förvaltningar och bolag i staden som hanterade byggnadsinformation. Resultatet av denna förstudie visade att det i själva verket var mycket lite information som, vid denna tidpunkt och med då kända krav, bedömdes vara gemensam och intressant mellan förvaltningarna och bolagen. Förstudien kom fram till att det var basala uppgifter som fastighets-, byggnads-, lägenhetsidentifikation samt geografisk placering som var intressant. I dagsläget åsätter Lantmäteriverket en byggnadsidentifikation enbart på de byggnader som har ett taxeringsvärde överstigande 50 tkr. Övriga byggnader får ingen identifikation.

Gatu- och fastighetskontoret anser att sådana basala uppgifter som fastighets-, byggnads- och lägenhetsidentifikation är viktigare att införa än att skapa en databas med tekniska detaljuppgifter. Dessa uppgifter är förutsättningen för att utbyta information mellan olika aktörer. Kontoret avstyrker därför förslaget om att utöka direktiven i de pågående regeringsuppdragen så att de även omfattar byggnadstekniska uppgifter om byggnadsbeståndet. Kontoret föreslår istället att direktiven utökas till att sätta unika identiteter på samtliga byggnader och lägenheter oberoende av taxeringsvärde.

Vad gäller frågorna kring miljömålsarbetet har kontoret ingen egen uppfattning utan förutsätter att miljö- och hälsoskyddsnämnden i sitt remissvar belyser dessa frågor. Dock vill kontoret framhålla betydelsen av att i planprocessen tas hänsyn till miljöpåverkande faktorer och att det därför är viktigt att information kring miljöpåverkande faktorer är lätt tillgängliga.

Avslutningsvis anser gatu- och fastighetskontoret att rapporten beskriver en väl snäv statlig syn på behovet av informationsutbyte i plan-, bygg- och förvaltningsprocesserna. Kontoret anser att en man bör ha ett bredare synsätt då det är många olika aktörer som är inblandade i dessa processer.

Stockholms Stadshus AB har för synpunkter skickat rapporten på underhandsremiss till Svenska Bostäder, Familjebostäder och Stockholmshem. Tjänsteutlåtande av den 9 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Underremisser

Svenska Bostäder, Familjebostäder och Stockholmshem har i huvudsak lämnat följande synpunkter på rapporten.

Svenska Bostäder arbetar intensivt med att förbättra informationsflödet i planerings-, bygg- och förvaltningsprocessen. Bolaget arbetar enligt en beslutad informationssystemstrategi. Inom detta finns ett antal pågående projekt (Digitalt ritningsarkiv, Fastighetsregister, underhålls-system mm) för detta ändamål. Svårigheterna med det förslaget ligger i att samordna alla olika företag, myndigheter, processer och rutiner mm. Detta är ett väldigt omfattande och tidskrävande arbete. Svenska Bostäder är beredda att delta i arbetet men kan inte av tidsskäl ha någon drivande roll.

Familjebostäder anser att den redovisade bilden av hur den digitalt lagrade informationen och informationstekniken används i planerings-, bygg- och förvaltningsprocessen och de långsiktiga

ekonomiska vinsterna, överensstämmer med bolagets erfarenheter. Redovisade hinder i form av bristande registrering och standardisering är bekanta och föreslagna åtgärder bedöms vara relevanta. Däremot skulle det omedelbara ekonomiska värdet av en ökad användning av digitalt lagrad information och informationsteknik kunna lyftas fram tydligare, i syfte att stimulera en ökad efterfrågan som drivkraft till utveckling och standardisering. Därutöver kan fördelning av ansvar, resurser och finansiering underlättas om den tidiga nyttan av den digitala utvecklingen tydligt kan härledas. I planprocessen är en stor del av informationen offentlig och de flesta aktörerna är offentliga myndigheter. Dessa omständigheter ger vissa förutsättningar att standardisera och samordna information och teknik. I bygg- och förvaltningsprocessen är proportionerna något annorlunda vilket ger andra förutsättningar för utvecklingen. Familjebostäder föreslår därför att en stimulans av tillämpning av befintlig digitalt lagrad information och informationsteknik prioriteras i dessa senare processer.

Stockholmshem instämmer i nulägesanalysen och förslagen i rapporten. Bolagets erfarenhet är därtill att de nuvarande digitala stöden i form av programvaror inte är särskilt väl anpassade till användarna. Ett enklare och mer intuitivt gränssnitt efterlyses således. För att digital information ska kunna användas under lång tid både i bygg- och förvaltningsskedet fordras också att informationen lagras i dokument som kan vara tillgängliga och läsbara under en fastighets livslängd. Detta skulle i så fall innebära en lösning på de krav på arkivering som idag i praktiken fordrar att en stor mängd digital information måste föras över på papper.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen anser att rapporten är en gedigen beskrivning av hur man kan använda och samordna informationsteknik. Det är dock ett väldigt omfattande och tidskrävande arbete att samordna alla system inom och mellan olika företag, myndigheter, förvaltningar etc. Därför är det nödvändigt att först och främst fastslå att verkligen finns ett behov av samordning innan arbetet inleds. I övrigt instämmer koncernledningen i de synpunkter som framförts i bostadsbolagens remissvar.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 9 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret anser att Boverkets rapport saknar redovisning av väsentliga delar som gör det möjligt att helt och hållet ta ställning till förslagen. Det saknas bl.a. en beskrivning av vilken information som behöver hanteras mellan de skilda aktörerna. Plan-, bygg-, och förvaltningsprocessen har skilda behov av information och det krävs förmodligen olika lösningar och rutiner för att fylla detta behov. Stadsledningskontoret anser i likhet med boverket att det finns behov av standardisering av informationsmaterial i planprocessen. Kostnaderna för digital information är i dessa sammanhang oftast stora, eftersom man är beroende av en stor mängd information i en planeringsprocess. Stadsledningskontoret tar dock inte ställning på vilket sätt detta utvecklingsarbete skall ske men välkomnar att ett sådant initiativ sker.

Rapporten belyser inte heller vinsten med att inrätta ett gemensamt administrativt system i relation till kostnaderna. På grundval av de uppgifter som finns redovisade ställer sig stadsledningskontoret tveksam till förslagen, någon standardisering genom att alla skall använda samma programvara anser kontoret inte är praktiskt möjligt.

Stadsledningskontoret anser i likhet med Boverket att avsaknad av informationsstruktur i byggbranschen är ett problem. Kunskap om byggnaden byggs upp på skilda håll och vid skilda tidpunkter. Det är inte idag möjligt att utföra s.k. livscykelanalyser, d.v.s. beräkningar av kostnader för byggmaterial under hela sin livslängd. Information om byggmaterial vid konstruktion av byggnader överförs inte i tillräcklig omfattning mellan varje led i en byggnads livscykel. Särskilt tydligt är detta mellan byggandet och förvaltningsskedet. Stadsledningskontoret anser inte att det är nödvändigt att utveckla ett gemensamt informationssystem för att möta dessa behov. I likhet med gatu- och fastighetskontoret anser stadsledningskontoret att man via

branschorgan och standardiseringsorgan kan komma överens om regler för hur informationen skall kunna utbytas exempelvis genom e-tjänster och annan teknik.

Stadsledningskontoret avstår att avge specifika synpunkter på de delar av boverket förslag som behandlar gemensamt byggnadsregister och översyn av medelsfördelning för befintliga miljöövervakningsprogram. Stadsledningskontoret hänvisar i dessa delar till gatu- och fastighetskontoret respektive miljöförvaltningens tjänsteutlåtande där detta redogörs för närmare.

RESERVATIONER M.M.

Stadsbyggnadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Lotta Edholm m.fl. (fp) och Mats G Nilsson m.fl. (m) enligt följande.

Det är symptomatiskt att staten ställer nya krav på område efter område medan man alltför ofta undviker att medverka till beslut som skulle underlätta byggandet i Stockholm. Bostadsministern poängterade nyligen att byggandet går trögt i Stockholm och att alltför få lägenheter påbörjats under 2003. Samtidigt kan vi konstatera att nya statliga regler gällande exempelvis bullernivåer riskerar att effektivt stoppa nya bostadsprojekt i centrala Stockholm.

För att byggandet skall ta fart i Stockholm krävs givetvis att staten tar sitt ansvar genom att lagar och regler underlättar för byggandet. Det vore därför klädsamt om regeringen snarast kom med besked rörande sänkt skatter på byggande, slopad fastighetsskatt och en översyn av plan- och bygglagen. Utöver detta måste staten givetvis ta sitt ansvar för ny infrastruktur i stockholmsregionen.

Gatu- och fastighetsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Sten Nordin, Berthold Gustavsson och Anna Wersäll (alla m), Ulf Fridebäck och Martina Lind (båda fp) och Mats Rosén (kd) enligt följande.

Gatu- och fastighetskontoret poängterar med rätta den snäva statliga syn på behovet av informationsutbyte som rapporten ger uttryck för. Det är överhuvudtaget symptomatiskt att staten ställer nya krav på område efter område medan man alltför ofta undviker att medverka till beslut som skulle underlätta för byggande i Stockholm. Bostadsministern poängterade nyligen att byggandet går trögt i Stockholm och att allt för få lägenheter påbörjats under 2003. Samtidigt kan vi konstatera att nya statliga regler gällande exempelvis bullernivåer riskerar att effektivt stoppa nya bostadsprojekt i centrala Stockholm.

För att byggande skall ta fart i Stockholm krävs givetvis att staten tar sitt ansvar genom att lagar och regler underlättar för byggandet. Det vore därför klädsamt om regeringen snarast kom med besked rörande skatter på byggande, slopad fastighetsskatt och en översyn av plan- och bygglagen. Utöver detta måste staten givetvis ta sitt ansvar för ny infrastruktur i stockholmsregionen.